

ОСОБЛИВОСТІ У СТРАТЕГІЧНОМУ ПЛАНУВАННІ І УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ В УМОВАХ СИСТЕМНИХ РЕФОРМ

Лукша О.В., к.фіз-мат.наук, доцент, директор

Міжнародний інститут людини і глобалістики «Ноосфера»

Ефективне стратегічне планування і управління регіональним розвитком (СПУРР) в багатьох європейських країнах розглядається в якості платформи для державної підтримки регіонального розвитку загалом. В Україні аналіз процесів СПУРР впродовж планувального періоду 2006-2015 рр. продемонстрував наявність серйозних прорахунків і помилок [1], викликаних як системними кризовими суспільними і економічними явищами, так і стримуванням системних реформ, у т.ч. реформ державної регіональної політики, децентралізації територіальної влади і місцевого самоврядування, що проаналізовано нами ще у 2011 році [2]. В новому планувальному періоді 2015-2020 рр. для якісного підвищення ефективності СПУРР з'явилися як внутрішні політичні і законодавчо-нормативні можливості [1], так і зовнішні безпекові загрози для реалізації СПУРР в якості одного з найважливіших напрямків системних реформ в Україні.

Метою роботи ставилось методологічне і науково-обгрунтоване вдосконалення всього процесу СПУРР як з позицій забезпечення неперервного процесу стратегічного планування, так і науково-обгрунтованого його вдосконалення і врахування того, що воно відбувається в умовах уже здійснюваних реформних змін.

Стрижневою основою якісного вдосконалення процесу СПУРР обраний раніше розроблений нами у співавторстві «системно-оптимізаційний метод аналізу конкурентоспроможності регіону» (СОМАКР), який бере початок із застосування у 2007-2008 рр. європейських підходів до аналізу конкурентоспроможності Закарпатської області [3] та специфіки державної політики регіонального розвитку для гірського і прикордонного регіону [4]. Відтак і був розвинений СОМАКР [5,6], в основу якого покладена класична схема системної оптимізації: формування координованих цілей розвитку регіону та вибудовування відповідних їм концептуальних функціональних просторів, кожен з яких містить перелік найбільш впливових груп факторів (чинників) системної конкурентоспроможності регіону. З метою вдосконалення процесу СПУРР нами запропонована така схема послідовної трансформації змісту і застосування СОМАКР, яка була використана при розробці Стратегії розвитку словацько-українського ТКС до 2020 [7] та Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020 року [8].

1. На етапі розробки регіональної Стратегії поняття конкурентоспроможності регіону набуває значно ширшого значення, яке включає і економічні, і соціальні, і

екологічні та ресурсні аспекти розвитку. Координованими цілями СОМАКР відтак виступають стратегічні пріоритети (цілі) регіональної стратегії.

2. Вибудовування функціональних просторів здійснюється в рамках кожної із стратегічних цілей через визначені «набори» Операційних цілей і Операційних завдань.
3. Для кожного з Операційних завдань визначаються індикатори (показники) їх досягнення чи реалізації.
4. Після легітимізації (схвалення) Стратегії процес СПУРР переходить із стадії розробки у стадію моніторингу і стратегічного управління розвитком регіону з використанням можливостей та індикаторів трансформованого СОМАКР.

Література:

1. Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: стан та перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики. Аналітичний звіт.-К.: Проект ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні», 2014. – 452 с.
2. Лукша О.В. Стратегії і бар'єри системних реформ в Україні. Політичні студії//Пряшів-Ужгород: RCSFRA, 2011.–82 с.
3. Конкурентоздатність українських регіонів на прикладі Закарпатської області// Аналітичний збірник по проекту «Підтримка конкурентоздатності українських прикордонних регіонів в умовах ринкової економіки», SAMRS/2007/03/02 – Братіслава-Ужгород. – М.Е.С.А. 10 – 2009. – 97 с.
4. Лукша О.В. Європейський досвід державної політики для гірських регіонів: стан та можливості використання в Україні// Сталій розвиток Карпат та інших гірських регіонів Європи: зб. матеріалів міжнар. конф. – Ужгород, 2010. – с.71-75.
5. Лукша О.В., Гаврилко П.П., Мкртумян А.В., Черленяк І.І. Системно-оптимізаційний метод аналізу конкурентоспроможності регіону// В зб. «Агроінком». Науково-практичне видання. – К.: Вид-во «Лазурит-поліграф». – 2012, № 1-3, с. 116-119.
6. Мкртумян А.В., Лукша О.В. Системно-оптимізаційний аналіз конкурентоспроможності регіонів Карпат: вимір міжнародного співробітництва з питань сталого розвитку// Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2013.- с. 232 – 236.
7. Стратегія розвитку словацько-українського транскордонного співробітництва до 2020 року (зі спрямуванням на розвиток співробітництва між Пряшівським і Кошіцьким самоврядними краями СР та Закарпатською областю України). О. Лукша, О. Станкевич, І. Гевці, Н. Носа-Пилипенко (Україна), В. Бенч, А. Дулеба, М. Ангелович, К.Сіра, Т. Чаварга (Словаччина)// Кошице-Пряшів-Ужгород, 2014. – 88 с.

8. Стратегія розвитку Закарпатської області на період до 2020 року / Рішення Закарпатської обласної ради від 6 березня 2015 р., № 1220.